

Ciper

IZVLEČEK

Kulturne razlike ter različne ambicije dveh največjih etničnih skupin na Cipru so pripeljale do nestrpnosti, konfliktov, ki so vodili v oborožene spopade in nena zadnje do fizične delitve otoka. Prispevek, ki je nastal na podlagi ugotovitev intenzivnega programa Erasmus, se osredotoča na dejanja, ki so vodila k današnji politični podobi otoka. Zaradi te kompleksne situacije je omejeno gospodarsko sodelovanje in oteženo reševanje skupnega problema pomanjkanja pitne vode.

Ključne besede: Ciper, kulturne razlike, razdelitev otoka, Zelena črta, Tamponska cona, pomanjkanje pitne vode, medetnično sodelovanje.

ABSTRACT

Cyprus – Eternal Hostage of Foreign Interests
Cultural differences and different ambitions of two largest ethnic groups in Cyprus have brought to intolerance and conflicts, which lead to combats and also to physical division of the island. The article is based upon the findings of the Erasmus Intensive Programme and focuses on the actions leading to the present political situation of the island. A complex situation creates difficulties for economic cooperation and for solution of the common problem with the lack of drinking water.

Key words: Cyprus, cultural differences, island division, Green Line, Buffer Zone, lack of drinking water, interethnic cooperation.

Avtorja besedila:

PETER KUMER, študent geog., Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
E-pošta: peter.kumer@gmail.com

JERNEJA MILOST, študentka geog. in zgod., Oddelek za geografijo in zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
E-pošta: jerneja.milost@gmail.com

Avtorji fotografij:

TOBIAS SCHWÄMMLE, PETER KUMER,
EVROPSKA VESOLJNA AGENCIJA

COBISS I.04 strokovni članek

večni talec tujih interesov

Ciper je tretji največji otok v Sredozemskem morju in se glede na svojo geografsko lego uvršča med države zahodne Azije oziroma Bližnjega vzhoda, po kulturnih in političnih značilnostih pa sodi med evropske države. Ciper je v mednarodni skupnosti poznan predvsem po etničnem konfliktu, ki je pripeljal do ozemeljske delitve otoka. Ta poteza je vplivala na življenja tamkajšnjih prebivalcev in na Nikozijo, ki ima status zadnje med dve državi razdeljene prestolnice v Evropi. Povzročila je tudi nastanek Tamponske cone, ki odslej loči etnični skupini ter je pod okriljem Organizacije združenih narodov.

Na križišču interesov

Ljudje so naselili otok že okoli leta 8000 pr. n. št. Intenzivno izkoriščanje bakrove rude je v bronasti in železni dobi (2500-1050 pr.n.št.) prineslo trgovanje z Bližnjim vzhodom, Egiptom in otoki v Egejskem morju. Dinamičen razvoj trgovine je povzročil korenite gospodarske spremembe in tudi vplival na privlačnost otoka. Grški karakter je začel otok pridobivati med 13. in 11. stoletjem pr.n.št., ko so Mikenci s seboj prinesli svoj jezik, navade, kulturo in vero.

V naslednjih stoletjih so si otok delili ali podrejali Feničani, Asirci, Egipčani, Perzijci, Aleksander Veliki in Rimski imperij. Sledila je vlada Riharda I. Levjesrčnega, vitezev templarjev in nato Lusignanov (Franki), pod katerimi je otok doživel preporod v trgovini in arhitekturi.

Ko so oblast prevzele Benetke (leta 1489), so ohranile fevdalni red prejšnjih gospodarjev otoka (Lusignanov), zato je prebivalstvo sprejelo Turke kot osvoboditelje. Turki so namreč ukinili obstoječi fevdalni red in vladali otoku več kot tri stoletja. Njihov odnos do domačinov je bil odvisen od sultanove volje in od poslušnosti Ciprčanov. Vojna za neodvisnost Grčije leta 1821 je prinesla poboj pravoslavnih cerkvenih dostojanstvenikov in zatiranje pravic ljudstva vse do 2. svetovne vojne. Naraščanje sovraštva do Turkov je preraslo v grški nacionalizem, katerega najpomembnejša podpornica je postala ciprska avtokefalna Cerkev. Ciprčani so negovali svojo identiteto z ohranjanjem jezika, kulture in vere. Sredi 19. stoletja se je v odgovor turškim silam pojavilo gibanje Enosis, ki je spodbujalo uresničitev ideje o združitvi Cipra z novonastalo državo Grčijo (4, 8).

Prihod Velike Britanije

Ciper je ponovno postal strateško pomemben z odprtjem Sueškega prekopa leta 1869. V interesu Velike Britanije je bilo, da dobi otok pod svojo upravo kar jim je uspelo doseči s Ciprsko konvencijo, s katero so obljubili podporo Turkom v boju proti Rusiji. Ciper je bil sicer formalno del Otomanskega cesarstva vse do leta 1923 (4). Dve leti kasneje je Ciper postal britanska kronska kolonija in tako so vsi otočani postali državljani Velike Britanije. Populacijo je sestavljalo 75 % grških Ciprčanov in 25 % turških Ciprčanov (2).

V obdobju med drugo svetovno vojno so se začele ustanovljati različne politične stranke. Na občinskih volitvah so slavili svojo zmago komunisti oziroma Progresivna stranka delovnega ljudstva (AKEL). Ideje Enosis so bile že močno utrjene v glavah vseh grških domačinov. Uresničitev ciljev tega političnega programa so podpirali vsi - tako politične stranke, ljudstvo kot tudi cerkev (4). Podporo so dobili tudi s strani Grčije, ki je očitno obžalovala svojo odločitev iz leta 1915, ko je Anglija ponudila Ciper Grčiji pod pogojem, da bi se Grčija bojevala na strani Angležev, a je Grčija ponudbo zavrnila. Zato je podala predlog, da bi končno prevzela oblast nad otokom, vendar je Velika Britanija želela obdržati Ciper kot strateško bazo in je idejo gladko zavrnila. Na grški strani je odigral odločilno vlogo ciprski nadškof

Slika 1: Karta Cipra, na kateri se vidi potek Tamponske cone, glavne reliefne enote in poselitvene poteze (avtor: Peter Kumer, vir prostorskih podatkov: Boštjan Rogelj).

in vodja ciprskih Grkov Makarios III. Zavzemal se je za združitev z Grčijo in ni podpiral ideje o neodvisnosti. Sprva je želel rešiti problem po diplomatski poti s pomočjo Združenih narodov, pozneje pa je izbral silo kot edino orožje, ki bi pripeljalo do združitve. Sodeloval je s predanim zagovornikom Enosis-a generalom Grivasom, ki je videl rešitev v državnem udaru (2).

Svoje interese je jasno izrazila tudi Turčija, ki je želela umik Velike Britanije z otoka in ga priključiti svojemu ozemlju. Interese ciprskih Turkov je branila na novo ustanovljena Turška odporniška organizacija (TMT). Nezadovoljstvo z britansko nadoblastjo je pripeljalo do množičnih protestov obeh skupnosti in njunih matičnih držav. General Grivas je kot protiutež turški organizaciji ustanovil svojo skupino – Nacionalno organizacijo ciprskih bojnikov (EOKA). Razmere na obeh straneh so bile zelo napete, zato je Velika Britanija poslala na otok svoje policiste in vojake ter obenem sestavila načrt, ki bi v prihodnosti dajal Cipru možnost samoodločbe in turški manjšini zagotavljal zaščito, kar pa so Grki v nasprotju s Turki zavrnil. Kasneje so Britanci pripravili nov načrt, ki je predvideval sedemletno partnerstvo med ciprskimi Grki in Britanci, vendar tudi ta poskus Grkov ni prepričal. Sledili so pogovori o neodvisnosti otoka, ne pa o njegovi delitvi ali priključitvi k drugi državi (4).

Intenzivni program Erasmus (na kratko: Erasmus IP) je oblika pedagoškega dela, ki posredno vključuje tudi študentsko raziskovalno delo – predvsem z namenom podajanja vsebin, ki jih ni v obstoječih študijskih programih. Program (ki traja v našem primeru 12 dni) se izvaja na izbranem teritoriju in zajema intenzivno raziskovanje in izobraževanje na terenu. Aprila leta 2010 je Erasmus IP z naslovom Evropske socio-kulturne meje – podedovano dojemanje in moderne pokrajine potekal na Cipru v okviru štirih tematskih delovnih skupin (okoljevarstvo, ekonomsko - geografski odnosi, socio- in kulturno - geografski odnosi ter razvoj podeželja in pokrajine), ki so se ga udeležili študenti in profesorji geografije iz Portugalske, Španije, Avstrije, Velike Britanije, Romunije, Litve, Cipra in Slovenije.

Slika 2: Mošeja Lala Mustafa paša, ki je bila spremenjena v muslimanski verski objekt v 16. stoletju, ko si je Otomanski imperij priljučil Famagusto na severnem Cipru. Pred tem je bila krščanska katedrala Svetega Nikolaja zgrajena v gotskem slogu (foto: Tobias Schwämmle).

Vzpon nacionalizma in razdelitev otoka

Neodvisnost otoka je bila razglašena leta 1960 v okviru Britanske skupnosti narodov. Določili so prepoved priključitve otoka h Grčiji ali Turčiji, dovolili pa prisotnost vojaških enot obeh držav na otoku. Britanci pa so lahko obdržali pravico do vojaških oporišč (Dekelija in Akrotiri). Z ustavo je bilo določeno, da predsedniško mesto pripada grškim Ciprčanom, podpredsedniško pa turškim Ciprčanom. Kljub temu neodvisnost otoka ljudem ni prinesla močno želenega miru. Še vedno je vladalo veliko nezaupanje med obema skupnostma in Makarios III. je v želji, da bi otok priključil Grčiji, postopoma začel omejevati pravice Turkom in njihovemu podpredsedniku. Dogajanje je pripeljalo do grško-turške državljanske vojne leta 1963, zaradi katere so morale posredovati t.i. modre čelade Organizacije združenih narodov, ki so z namenom, da bi preprečile nadaljne konflikte razmejile otok. Mejo so poimenovali Zelena črta (Tamponska cona označuje širše ozemlje na katerem živi okoli 10.000 prebivalcev). Te mirovne enote so ostale na Cipru vse do danes (4, 2).

Naraščajočo napetost so želeli odpraviti s ponovnim poskusom mirovnega sporazuma na konferenci v Ženevi, na kateri bi bila Grkom sicer ponujena možnost Enosisa, vendar ideja ni bila sprejeta. Turčija je začela oblikovati začasno upravo, kar so Grki razumeli kot

Slika 3: Kontrolni stolp in vozila vojakov OZN na glavnem trgu Pyla, kjer prebivajo tako pripadniki grških kot turških Ciprčanov (foto: Tobias Schwämmle).

priprave na delitev otoka. Leta 1971 je general Grivas s svojimi somišljeniki pri svojem delovanju uporabljal teroristične akcije in uspel ponovno organizirati gverilsko organizacijo, imenovano Nacionalna organizacija bojnikov za Ciper (EOKA-B). Program organizacije je predvideval popolni izgon turških Ciprčanov z otoka. Po smrti Grivasa je Makarios III.

zahteval odpoklic grških vojakov nacionalne garde (EOKA-B), vendar se je matična Grčija odločila upreti tej zahtevi in prevzeti nadzor nad otokom (1,2).

Leta 1974 so vojaki Ciperske narodne garde ob pomoči CIE, svetovalca Ameriške službe državne varnosti in vojaške hunte v Atenah izvedli državni udar. Makarios III. se je zatekel k Britancem, ko je oblast prevzel nekdanji borec EOKE in plačanec CIE. Nekaj dni po prevratu so na otok prispele turške vojaške enote, ki so želele preprečiti možno priključitev otoka h Grčiji. Turki so zasedli severni del otoka (35 % ozemlja) in gibanje Enosis je izgubilo svoj naboj.

Na otok so načrtno naselili prebivalce Turčije (leta 1999 se je število turških priseljencev povzpelo na 115.000), njihov odnos do nezakonito pridobljene lastnine pa je bil zaničevalen (vrnitev premoženja ostaja še danes nerešeno vprašanje). Uničevali so pravoslavne cerkve nekaj so jih spremenili v mošeje ali pa pustili propadati. Spremenili so imena mest in vasi. Z domov je bilo izgnanih po različnih ocenah med 142.000 in 160.000 grških Ciprčanov, kar je predstavljalo četrtnino vsega prebivalstva.

Slika 4: Na območju Tamponske cone, ki je pod nadzorom modrih čelad je gibanje strogo omejeno (foto: Peter Kumer).

Preglednica 1: Izbrane značilnosti grške Republike Ciper in Turške republike Severni Ciper (4, 6, 9, 10).

	 Republika Ciper (južni del)	 Turška republika Severni Ciper (severni del)
Površina (km ²)	5.896	3.355
Prebivalstvo (2006)	621.457 (78 %) grških Ciprčanov	143.413 (18 %) turških Ciprčanov
Prevladujoča religija	pravoslavna krščanska vera	sunitska islamska vera
Denarna valuta	evro	turška lira
BNP na prebivalca v US \$ (2007)	24.940	14.047
Stopnja brezposelnosti v % (2006)	4,0 %	9,4 %

Nekaj jih je ostalo v okupiranem delu (20.000), vendar so jih stalna nesoglasja s turškimi Ciprčani in kršenje človekovih pravic prisilila k umiku. Po turški zasedbi se je tudi z grškega dela otoka odselilo okoli 44.000 turških Ciprčanov, ki so svoj novi dom našli na severnem delu. Še vedno pa ostaja nepojasnjeno izginotje 1500 grških Ciprčanov po zasedbi severnega dela otoka. Od leta 1974 živita skupnosti povsem ločeno. Leta 1983 je severni del razglasil Turško republiko Severni Ciper (v nadaljevanju TRSC), katere obstoj priznava le Turčija. Mednarodna skupnost priznava samo grško republiko Ciper (v nadaljevanju RC), ki ima tudi uradno jurisdikcijo nad celotnim otokom. Leta 2004 je tako v Evropsko unijo vstopil le južni, grški del otoka (4).

Vpliv geopolitike na kakovost življenja Ciprčanov

Vse od turške zasedbe severnega dela otoka leta 1974 je Republika Ciper povečevala svoj bruto družbeni proizvod, gospodarska rast pa je vplivala na zaposlenost, ki je bila v prvih letih zelo visoka. V TRSC je stanje drugačno, saj je zaradi embarga, ki ga je uvedla mednarodna skupnost (OZN in EU) pod pritiskom RC, močno odvisna od turške finančne podpore, kar se kaže že pri uvedbi turške lire kot uradne valute. Kljub temu da se v zadnjih letih minimalna plača povečuje, tudi delež zaposlenih v primarnem sektorju je vse nižji (čeprav je bilo v njem leta 2008 še vedno 5,9 % ljudi), študije kažejo, da je bruto nacionalni proizvod (BNP) na prebivalca leta 2005 v TRSC dosegel komaj 62 % tistega v RC (17.081 za območje, ki ga nadzira RC in 10.567 ameriških dolarjev za območje pod nadzorom TRSC) (3, 13).

Ker je tujih investicij malo, trgovski deficit delno financirajo posamezni sektorji turškega gospodarstva, v veliki večini pa kar letne finančne injekcije iz te države. Takšna gospodarska odvisnost vpliva na nizko stopnjo samozadostnosti severnega Cipra, problem pa je tudi, da mora vse izvozno blago, da doseže ciljne trge, prečkati turška pristanišča (13, 14).

Zanimivo je, da je trenutna finančna kriza prizadela gospodarstvo severnega Cipra v zelo majhni meri, saj je izvozno usmerjenih podjetij malo, pomoč iz Turčije pa se zaenkrat še ni zmanjšala. Nizko stopnjo razvoja TRSC bi torej v veliki meri lahko pojasnili z nepriznanim mednarodnim statusom in njegovimi posledicami, toda pomembni so tudi drugi dejavniki. Predvsem gre omeniti, da kar polovico vrednosti BNP porabi država za plačevanje svojega (preobsežnega) državnega aparata. Razvoj turizma, ki RC prinaša velik del prihodkov, je na severu omejen in sicer, ironično, ne toliko zaradi politične situacije kot zaradi pomanjkanja jasne politične strategije na tem področju (1, 13).

Gospodarske posledice sprostitve mejnih prehodov

Po tem, ko so leta 2003 sprejeli dogovor o odprtju mejnih prehodov, se je območje ob Zeleni črti močno razvilo. Predvsem je v trgovskem smislu to koristilo območju severno od meje, saj se je tam opravilo več nakupov zaradi cen oblačil, obutve in hrane. Tipične nakupovalne četrti so zrasle tik ob Zeleni črti v razdeljenem mestu Nikozija. Na severu jih najdemo v obliki bazarjev z nizkocenovnimi artikli, ki so večinoma ponaredko slabše kakovosti in so jih najverjetneje uvo-

zili iz Turčije. Na jugu pa se v trgovskem delu nahajajo predvsem trgovine z znanimi blagovnimi znamkami in posledično visokimi cenami. Kot menijo anketirani lastniki trgovin na ulici Ledra v grški Nikoziji se promet kupcev pri njih od leta 2003 znižuje, saj se vse več ljudi odpravi na sever po cenejše izdelke (5)

V kraju Pyla, ki leži približno 12 kilometrov severovzhodno od Larnake, na območju Tamponske cone in je znano po tem, da v njej prebivajo tako turški kot grški Ciprčani, pa so se s stališča gospodarstva pojavili še bolj zanimivi trendi. Pred odprtjem mejnih prehodov ob Zeleni črti je bila Pyla znana predvsem po poceni nakupih oblačil, cigaret in ostalih cenenih artiklov, ki so jih prinesli s severnega dela. Danes pa je kraj znan po dnevnih migracijah delavcev v mesta na jugu, predvsem v Larnako, kjer so zaposleni v turistični industriji. Zanimivo je tudi dejstvo, da so turški Ciprčani v tem kraju nekoliko privilegirani, saj ne plačujejo nikakršnih davkov, medtem ko jih grški Ciprčani svoji državi morajo. Kljub temu pa imajo tudi državljani RC tu nekoliko poseben status, saj želi južni del z vrstami olajšav in spodbud ohraniti grško poselitev na tem območju (5).

Voda – pomemben dejavnik sporov

Ciper se je leta 2008, po štirih letih sušnega obdobja, soočil z enim večjih pomanjkanj padavin v zadnjih 100 letih, zaradi česar je morala Republika Ciper uvažati pitno vodo iz celinske Grčije s tankerji (za tono vode so odšteli 5 evrov, skupni stroški transporta pa so državo stali kar 40 milijonov evrov), kar je spodbudilo obe politični enoti, da intenzivno iščeta rešitev, ki bi na dolgi rok rešila problem pomanjkanja pitne vode (15, 11).

Grška stran razpolaga z vodo, ki priteka iz naravnih izvirov izpod gorovja Troodos (v kolikor izviri poleti ne presahnejo zaradi suše), ki jo poskušajo zadržati s pomočjo številnih umetnih jezov. Umetni jezovi so prav tako trend na turški strani, toda poleg manjšega porečja so podvrženi še eni težavi - zaradi vseprisotne korupcije je gradbenim podjetjem zmanjkalo sredstev za njihovo gradnjo ali pa jezov preprosto niso dokončali. Poleg tega se stoječa voda na Cipru zaradi visoke stopnje evaporacije intenzivno zasoljuje (7).

Slika 5: Zastavo nepriznane države Turške republike severni Ciper so izrisali na vzpetini nad severnim delom Nikozije (foto: Peter Kumer).

Še en naravni vir pitne vode na otoku so podzemni vodonosniki, vendar se tudi ti zaradi prekomernega črpanja (veliko vodnjakov so kmetje zgradili ilegalno) soočajo z zasoljevanjem, saj vdira vanj zaradi razlik v pritisku morska voda.

RC je zaradi kritičnega pomanjkanja sladke vode sprejela sklep o gradnji desalinizacijskih naprav (trenutno obratujejo štiri, tri pa so v načrtu), tj. tovarn, kjer pridobivajo pitno vodo ali vodo za namakanje iz morja ali iz odplak. Turški Ciprčani pa so predstavili dve bolj futuristični ideji. Prva bi bila uvoz pitne vode, skladiščene v velikih balonih, ki bi jih na otok s celine pripeljale ladje, druga pa gradnja cevi pod morsko gladino. Medtem ko so idejo o transportu vode z baloni ovrgli, ker naj ne bi bila izvedljiva, bodo vodovodno cev pod morjem med najbližjima celinskima deloma Turčije in Cipra (60 kilometrov) vendarle zgradili. Julija 2010 so že podpisali sporazum o 450 milijonov ameriških dolarjev vrednem projektu gradnje vodovoda med jezom Alaköprü pri Mersinu v Turčiji in jezom Geçitköy blizu mesta Kirenija na Cipru, katerega naj bi končali v 4 letih, financirala pa ga bo izključno Turčija. Projekt že sedaj dobro služi nacionalistični retoriki TRSC, ki s tem poudarja, da je dovolj močna tudi brez pomoči grškega dela in da preživi zaradi nesebične podpore Turčije (7, 16).

Skupno reševanje problematike povezane s pitno vodo je zaradi sporov med turškimi Ciprčani/Turki in grškimi Ciprčani/Grki torej zelo težko pričakovati, čeprav je otok tako majhen da je takšno sodelovanje nujno, poleg tega pa vodovodna infrastruktura, zgrajena pred delitvijo, prepleta obe polovici. Evropska unija je v tem smislu že posegla v spor. Na grško stran, od katerih vodo že prejemajo grške enklave na turški strani, je vplivala tako, da je ta v času pomanjkanja morala pošiljati razsoljeno vodo tudi turškim Ciprčanom, čeprav so jo ti, v bran svojemu ponosu, zavrnil (7, 15).

Korak naprej v iskanju sporazuma?

V aprilu 2010 izvoljen predsednik TRSC Dervis Eroglu, ki prihaja iz vrst nacionalistov, je povzročil vrsto neodobravanja med tujimi opazovalci, zaradi bojazni, da bo ogroženo nadaljevanje pogajanj, ki sta jih začela njegov predhodnik Mehmet Ali Talat in predsednik grških Ciprčanov Dimitris Christofias.

Slika 6: Plakati Dervisa Erogluja v času predsedniške volilne kampanje aprila 2010 visijo na fasadah hiš v severni Nikoziji (foto: Peter Kumer).

Kljub temu da je Eroglu v predvolilni kampaniji napovedoval ostrejšo politiko do Republike Ciper in odločnejšo naslonitev na matično Turčijo, je v začetku predsedovanja svojo radikalno politiko omilil in bil povsem pripravljen nadaljevati pogajanja tam, kjer je ostal Talat. Izkazalo se je, da razlike v pogledih na različna poglavja pogajanj sploh niso tako velike in bi lahko bile rešljive, če bi obstajal zgolj minimalen političen interes.

Glede na ugotovitve iz anketiranja ki so ga od maja 2009 izvajali v okviru programa Ciper 2015 in ga podpira OZN, si Ciprčani z obeh strani Zelene črte močno želijo rešitve in so naklonjeni kompromisu. V nasprotju s splošnim prepričanjem, le manjšina v vsaki skupnosti (17 % grških Ciprčanov in 34 % turških Ciprčanov) raje vidi, da se mirovni postopek izjalovi. Prav tako bi obe skupnosti, zanimivo, večinsko podprli morebitni federalni dogovor, o katerem je bilo veliko polemik. Pri grških Ciprčanih bi v največjem številu glasovali "proti" izobraženi, na turški strani pa predvsem starejši, ki se še spomnijo skupnega življenja z grškimi Ciprčani.

Pod turško oblastjo bi želelo živeti le 17 % tistih grških Ciprčanov, ki so morali zapustiti svoje domove na turški strani. Kljub temu pa bi se velika večina vrnila, če bi bila oblast grška. Grški Ciprčani so zaskrbljeni zaradi izmeničnega predsedstva, bolj pa so tolerantni, če se odločitve sprejemajo skupaj. Rezultati anketiranja pa niso jasno pokazali, s katero državno ureditvijo Cipra bi obe skupnosti sploh soglašali. Ponujena sta dva principa: obstoj dveh držav z enakim statusom ter princip o eni mednarodni osebnosti, suverenosti in državljanstvu (2).

Tisti grški Ciprčani, ki želijo končati pogajanja ugotavljajo, da je vsak naslednji predlog sporazuma, vse od leta 1915, ko je Grčija zavrnila ponudbo Velike Britanije o predaji Cipra, če se jim pridružijo v vojni kot zavezniki, za njihov položaj slabši. Za grško stran naj bi bil tako ugodnejši leta 2003 zavrtnjen Annanov načrt, kot pa današnji predlogi. Po drugi strani pa si tudi turški Ciprčani vse bolj želijo konec trenutnega statusa quo, ki jim ne prinaša nikakršne mednarodne veljave in ovira svoboden pretok ljudi, blaga in kapitala.

Priseljene Turke gledajo zviška, kajti ti s seboj prinašajo konzervativne poglede denimo glede oblačenja in doslednega upoštevanja verskih zapovedi, saj so ciprski Turki zelo sekularizirani muslimani (12).

Želja po končanju tega nevzdrženega stanja na otoku je močno izražena na obeh straneh, kljub temu pa se napetost še vedno čuti na vsakem koraku. Še leta 2001 je bilo na otoku več kot 30.000 turških vojakov in več kot 2000 pripadnikov mednarodnih sil (4). Pogosta, a na žalost obenem neuspešna pogajanja med stranema jasno izražajo željo ljudi po medsebojni komunikaciji in rešitvi vprašanj vendar z drugačnimi pristopi in pričakovanji. Leta 2003 so oblasti po 30 letih ponovno odprle meje obeh političnih enot in tako omogočile ljudem prost prehod med obema stranema, kar je pomenilo korak naprej v pogajanjih in idejah o federalni ureditvi otoka. Morda bodo ravno ti postopni koraki bistveno pripomogli k podiranju političnih in miselnih "meja" med stranema in sprejemanju medsebojnih kulturnih razlik in skupne zgodovine zavoljo boljše prihodnosti naslednjih generacij.

Viri in literatura

1. Alipour, H., Kilić, H. 2005: An institutional appraisal of tourism development and planning. The case of the Turkish Republic of Northern Cyprus. 2005, št. 26, str. 79-94.
2. Arzenšek, D. 2010: Bo prihodnost res premagala zgodovino? Le Monde diplomatique v slovenščini, letnik VI, št. 58, str. 18-20.
3. Atlas Economique Mondial. 2007. Pariz, Nouvel Observateur, 264 str.
4. Benkovič Krašovec, M. 2007: Vodniki Ljubljanskega geografskega društva. Azija. Ciper: 2007, str. 3-66.
5. Bieliauskaitė, E., Ionescu, C., Protopapas, H., Schachenhofer, S., Schwämmle, T. 2010: Study report within the Erasmus Intensive Programme. The economic situation on a divided island. Larnaka. (osebni vir, april 2010).
6. Country Profile: Cyprus.
Medmrežje: <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/country-profile/europe/cyprus?profile=today> (citirano 20. 9. 2010).
7. Cyprus Environmental Problems Dossier: Salination of Water Resources.
Medmrežje: <http://www.cypusaction.org/humanrights/environment/waterresources/> (citirano 29. 10. 2010).
8. Cyprus: on the way to EU membership. 2002. Nikozija, Press and Information Office. 75 str.
9. Facts about Turkish republic of Northern Cyprus.
Medmrežje: <http://www.trncinfo.com/tanitmadairesi/2002/ENGLISH/BOOKS/FactsAboutTRNC.pdf>
10. Gross national income per capita 2007.
Medmrežje: <http://web.rollins.edu/~tlairson/china/gnipc.pdf>; <http://www.hurriyetdailynews.com/n.php?n=turkey-northern-cyprus-sign-long-awaited-water-deal-2010-07-21> (citirano 29. 10. 2010).
11. Joshi, M. 2008: Drought-stricken Cyprus to import water from Greece next week.
Medmrežje: <http://www.topnews.in/drought-stricken-cyprus-import-water-greece-next-week-249670> (citirano 29. 10. 2010).
12. Lopez, J., Van Veelen, J., Pina des Dore, T., Mölg, N., Kumer, P. 2010: Study report within the Erasmus Intensive Programme. Rural development and landscape. Larnaka (osebni vir, april 2010).
13. Ozdeser, H. 2007: Foreign Trade and Economic Growth in Northern Cyprus. A Time Series Analysis. International Research Journal of Finance and Economics, 2007, št. 10, str. 88-96.
14. Özyigit, A. 2008: The Impact of Aid on the Economy of Northern Cyprus. International Journal of Middle Eastern Studies. 2008, št. 40, str. 185-187.
15. Sallangos, O. 2010: Oris ciprske vodne problematike in predstavitev tovarne za razsoljevanje v Dekaliji. Dekalija. (osebni vir, april 2010).
16. Turkey and northern Cyprus sign long-awaited water deal.
Medmrežje: <http://www.hurriyetdailynews.com/n.php?n=turkey-northern-cyprus-sign-long-awaited-water-deal-2010-07-21> (citirano 29. 10. 2010).